

▶ **Arnhemse schrijver wil niet oordelen over NSB-vader van zijn oom**

Er is altijd een grijs gebied

Een oom met een 'foute' vader inspireerde Arnhemmer Willem Andréé tot het schrijven van een boek.

Henk Aalbers
Arnhem

Waar komt het idee voor dit boek, 'Als je boven ligt', vandaan?

„Een aangetrouwde oom bij wie ik als kind graag logeerde, kon mooi over zijn jeugd vertellen. Spannende verhalen. Later vertelde hij me dat zijn vader NSB'er was en dat hij als 12-jarige jongen met zijn moeder, broer, broertje en zusje in februari 1945 naar Duitsland vluchtte, uit angst voor represailles na de bevrijding. Daar werd hij door zijn moeder op de trein gezet naar een ander deel van Duitsland, waar het beter zou zijn. Hij had de zorg over zijn jongere broertje. Samen met lotgenoten moesten ze zich daar zien te redden.”

Heb je voor dit boek veel met je oom gesproken?

„Ik wist al veel. In 2014 heb ik een lang interview met hem gemaakt. Ik wist toen nog niet dat ik een boek zou gaan schrijven. Ik wilde in de eerste plaats zijn verhaal vastleggen. Het idee voor een boek kwam pas later. Ik vond het een zeer fascinerend verhaal. Een jongen van twaalf die onder moeilijke omstandigheden verantwoordelijk is voor zijn jongere broertje. Hij onderging het, van heimwee of verdriet was volgens mijn oom geen sprake. Wonderlijk.”

Elk hoofdstukje in je boek begint met een dagboekfragmentje. Uit

▲ **Willem Andréé: „Wij hoeven niet van die moeilijke keuzes te maken.”** FOTO GERARD BURGERS

PASPOORT

■ **Willem Andréé (1976) woont in Arnhem. Hij studeerde Tekst & Communicatie aan de Universiteit van Tilburg. Hij werkte twaalf jaar als bladenmaker bij communicatiebureaus en is nu redacteur bij Radboudumc in Nijmegen. 'Als je boven ligt' is zijn debuutroman.**

het dagboek van je oom?

„Nee, dat is fictie. Die vorm heb ik bedacht. Mijn boek is op de werkelijkheid gebaseerde fictie. Mijn oom heeft me veel verteld, maar er zaten ook hiaten in zijn verhaal. Die moest ik opvullen. Uiteindelijk heb ik het boek in anderhalve maand geschreven. Al mijn vrije tijd heb ik eraan besteed.”

Doet het wat met jou, dat je een oom hebt die een foute vader had?

„Mijn oom was een kind. Hij was en is niet fout. Het was de schuld van zijn vader dat hij in die omstandigheden terecht kwam. Ik bepaal bovendien niet of iemand goed of fout is. Wat dat betreft, leven we nu in het paradijs. Wij hoeven niet van die moeilijke keu-

zes te maken. Mijn oom denkt overigens dat zijn vader niet veel écht foute dingen heeft gedaan. Het ging om zijn lidmaatschap van de NSB.”

Heb je zelf iets geleerd van het verhaal van je oom?

„Zeker. Ik ben onder de indruk van het tempo waarin verwildering blijkbaar kan plaatsvinden. Kinderen die op zichzelf zijn aangewezen, gaan binnen een paar maanden uit stelen en blijken bereid een moord te plegen. Meerdere malen moest ik denken aan een citaat van W.F. Hermans: 'Beschaving is een dun laagje vernis waaronder de oerdriften tekeer gaan. En ik ben bevestigd in mijn opvatting dat mensen niet óf goed, óf fout zijn. Er is een grijs gebied.”

Morgen (zondag) is de boekpresentatie?

„Ja. Ik wilde het eerste exemplaar daar aan mijn oom overhandigen. Maar hij komt niet. Ik denk dat hij opzag tegen allerlei vragen die hem bij de presentatie gesteld zouden kunnen worden. Hij heeft het boek wel gelezen. Knap, vond hij het. Maar hij zei ook dat zijn verhaal niets voorstelt in vergelijking met de verhalen van anderen, die volgens hem veel ergere dingen hebben meegemaakt.”

■ De presentatie van 'Als je boven ligt - NSB-kinderen op de vlucht' is morgen in Café Caspar in Arnhem. Aanvang 15.00 uur. Het boek, uitgegeven door Uitgeverij Nieuwe Druk in Arnhem, telt 168 bladzijden. De prijs bedraagt 17,50 euro.